

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור (480-180-0) Jerusalem's Dual Election by Avraham and David

שם המרצה Rabbi Dr. Avraham Walfish

1. ספרי דברים פסקא סב

(ה) כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מכל שבטיכם (דברים י"ב, יד), דרוש על פי נביא יכול תמתין עד שיאמר לך נביא תלמוד לומר לשכנו תדרשו ובאת שמה דרוש ומצוא ואחר כך יאמר לך נביא וכן אתה מוצא בדוד שנאמר זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב אם אבא באהל ביתי אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב (תהלים קלב א', ה) מנין שלא עשה אלא על פי נביא שנאמר ויבוא גד אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה הקם לה' מזבח בגורן ארונה היבوسی (שמואל ב, כ"ד, יח) ואומר ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו (דברי הימים ב, ג, א)

“Rather, *seek out (tidrosh)* the place which HASHEM your God will choose, from all your tribes, to *make His Name dwell; there shall you come*” (Dt.12:5)—that is, *seek it out (derosh)* with the guidance (*`al pi*) of a prophet. Is it possible to say: delay seeking until a prophet tells you [where to seek]? The Teaching prescribes a sequence to the search: “*Seek out ...to make His Name dwell... there shall you come*” (Dt.12:5)— first, *seek it out and find it; afterward*, a prophet will confirm it for you.

And so do you find with David, for it is stated: “I will give *neither sleep* to my eyes, *nor rest* to my eyelids, until I *find* a place for HASHEM, *a dwelling* for the Mighty One of Jacob” (Ps.132:4-5).

On what basis do I know that David acted solely under the guidance (*`al pi*) of a prophet? For it is said: “And Gad came to David on that day, and told him: Go up and erect for HASHEM an altar on the threshing floor of Aronah the Jebusite” (2Sam.24:18). And He says: “Then Solomon began to build an abode for HASHEM in Jerusalem—on Mt. Moriah, which had appeared to David, his father—and which David had prepared on the threshing floor of Arnon the Jebusite” (2Chron.3:1).

2. תוספתא יומא פ"ב הי"ד

אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה היתה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות שמתחלה עליה ארון נתון. משניטל הארון עליה היו מקטירין קטרת שלפני לפנים.

ר' יוסה אומר: ממנה נשתת העולם, שני' מציון מכלל יופי אלהים הופיע (תהלים נ', ב):

A stone was there from the days of the early Prophets, called *shetiya*, raised above the ground three finger-widths, and originally the Ark was placed upon it. After the Ark was taken, upon it they would offer the incense offering within the Holy of Holies.

3. בראשית רבה יד

מן האדמה ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל הזקן ממקום כפרתו נברא היך מה דאת אמר מזבח אדמה תעשה לי (שמות כ', כ) אמר הקב"ה הריני בורא ממקום כפרתו והלווי יעמוד.

Of the, ground (adamah) . R. Berekiah and R. Helbo in the name of Samuel the Elder said: He was created from the place of his atonement, as you read, An altar of earth (adamah) thou shalt make unto

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

me (Ex. xx, 21). The Holy One, blessed be He, said: 'Behold, I will create him from the place of his atonement, and may he endure !

4. בראשית רבה פרשה מג

ומלכי צדק המקום הזה מצדיק את יושביו. ומלכי צדק, אדני צדק (יהושע י', א), נקריה ירושלם צדק צדק ילין בה (ישעיה א', כא).

And Melchi Zedek : This place made its inhabitants righteous. [Another interpretation] : And the king of Zedek, The Lord of Zedek (Josh, x,i). Jerusalem is called Zedek (righteousness), as it is written, Zedek (righteousness) lodged in her (Isa. I, 21).

5. בראשית רבה פרשה נו

וירא את המקום מרחוק מה ראה, ראה ענן קשור בהר, אמר דומה שאותו המקום שאמר לי הקדוש ברוך הוא להקריב את בני שם, אמר לו, יצחק בני רואה את מה שאני רואה, אמר לו הין, אמר לשני נערי רואים אתם מה שאני רואה, אמרו לו לאו, אמר הואיל ואינכם רואים שבו לכם פה עם החמור...

אברהם קרא אותו יראה ויקרא אברהם שם המקום ההוא י"י יראה (בראשית כ"ב, יד), שם קרא אתו שלם ומלכי צדק מלך שלם (בראשית י"ד, יח), אמר הקדוש ברוך הוא אם קורא אני אתו כשם שקרא אותו אברהם שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם כשם שקרא אותו שם אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קוראו כמו שקראו אותו שניהם ירושלם יראה שלם

And saw the place afar off. What did he see? He saw a cloud enveloping the mountain, and said: 'It appears that that is the place where the Holy One, blessed be He, told me to sacrifice my son. He then said to him [Isaac]: 'Isaac, my son, seest thou what I see?' 'Yes,' he replied. Said he to his two servants: 'See ye what I see?' 'No,' they answered. 'Since ye do not see it, Abide ye here with the donkey.'...

Abraham called it 'Jireh 1 : And Abraham called the name of that place Adonai — Jireh. Shem called it Salem [Shalem] : And Melchizedek king of Salem (Gen. xiv, 18). 5 Said the Holy One, blessed be He: 'If I call it Jireh as did Abraham, then Shem, a righteous man, will resent it; while if I call it Salem as did Shem, Abraham, the righteous man, will resent it. Hence I will call it Jerusalem, including both names, Jireh Salem.'

5. פסיקתא רבתי פסקא ב - מזמור שיר חנוכה

דבר אחר: מזמור שיר חנוכה הבית לדוד כתב אחד אומר האתה תבנה לי הבית (שמואל ב, ז' ה) וכתוב אחד אומר לא אתה תבנה לי הבית (דברי הימים א, י"ז, ד) מהו כן היאך אני מקיים שני הכתובים אלא לא אתה תבנה לי הבית שאין אתה בונה אותו האתה תבנה שבנך יבנה אותו [אתה הקדמת כבודך לכבודי שמשראית עצמך יושב בבית ארזים תבעת בנין בית המקדש אבל שלמה בנך מקדים כבודי לכבודו שנאמר ובשנה האחת עשרה וגו' כלה הבית (מלכים א, ו', לח) ואחר כך ואת ביתו בנה שלמה (שם, ז', א).

דבר אחר: האתה תבנה שאתה מיסדו לא אתה תבנה שאין אתה משכללו.

דבר אחר: לא אתה תבנה שאין אתה בונה אותו האתה תבנה שהוא נקרא על שמך שאילולי אתה לא ירדה האש כיצד אלא כיון שנבנה כמה תפילות סדר שלא ירדה האש. אמר ר' חלבו בשם דבי רבי שילא: הלך והביא ארונו של דוד אביו אמר לו רבון העולמים אם אין לי מעשים עשה בשביל חסדיו של דוד אבי מיד ירדה האש כמה

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שכתב ה' האלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך (דברי הימים ב, ו', מב) מה כתב אחריו וככלות שלמה להתפלל והאש ירדה וגו' (שם ז', א) ואם אין אתה למד מכאן שהביא שלמה ארונו של דוד מן קברו א"ר ברכיה בשם ר' חלבו בשם דבי רבי שילא כתוב מלא הוא ארוממך ה' כי דליתני וגו' ה' העלית מן שאול חיי (תהלים ל', ב ו-ד) לפיכך אמר שלמה הואיל ובזכות דוד אבי עשה הקדוש ברוך הוא הריני אומר שירת חנוכת הבית לשמו מזמור שיר חנוכת הבית לדוד.

6. רד"ק דברי הימים א פרק כב

(ח) דם לרוב שפכת - זה לא מצאנו שאמר לו השם אבל דוד אמר כן בלבו כי מפני זה מנעהו השם לבנות הבית, או נתן הנביא אמר לו כן ואף-על-פי שלא נכתב בספר שמואל נמצא כמוהו רבים כמו ותאמרו נשלחה אנשים, ובאמרו דמים לרוב שפכת ארצה כי דם נקיים היה בדמים אשר שפך כמו דם אוריה וזה לפני, גם בדמי הכהנים היה הוא הסבה כמו שאמר הסיבותי בכל נפש בית אביך, גם בדמי הגוים אשר שפך אותם שלא היו בני מלחמתו אפשר שהיו בהם אנשים טובים וחסידיים אף-על-פי-כן לא נענש עליהם כי כוונתו לכלות הרשעים שלא ירצו בישראל ולהציל עצמו כשהיה בארץ פלשתים לא יחיה איש ואשה, אבל כיון שנזדמן לו שפיכות דמים לרוב מנעו מלבנות בית המקדש שהוא לשלום ולכפרת עון ולעטרת תפלה, כמו שמנעו להניף ברזל במזבח ובבית המקדש לפי שהברזל עושים ממנו כלי הריגה לא יעשו ממנו כלי שלום ברוב: